



ALBANIAN A1 – STANDARD LEVEL – PAPER 1
ALBANAIS A1 – NIVEAU MOYEN – ÉPREUVE 1
ALBANÉS A1 – NIVEL MEDIO – PRUEBA 1

Tuesday 21 May 2002 (afternoon)

Mardi 21 mai 2002 (après-midi)

Martes 21 de mayo de 2002 (tarde)

1 hour 30 minutes / 1 heure 30 minutes / 1 hora 30 minutos

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a commentary on one passage only. It is not compulsory for you to respond directly to the guiding questions provided. However, you may use them if you wish.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- Ne pas ouvrir cette épreuve avant d'y être autorisé.
- Rédiger un commentaire sur un seul des passages. Le commentaire ne doit pas nécessairement répondre aux questions d'orientation fournies. Vous pouvez toutefois les utiliser si vous le désirez.

INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un comentario sobre un solo fragmento. No es obligatorio responder directamente a las preguntas que se ofrecen a modo de guía. Sin embargo, puede usarlas si lo desea.

Shkruani nje koment te shkurter per nje nga pasazhet e me poshteme.

1. (a)

Bala

Në këngën I. plaku i moçëm Balë, luftëtar i Skënderbeut kujton Motin e Madh. Pranë i rri një vajzë “bija e Lalës”, e cila me praninë e saj kërkon t’ ia bëjë më të lehtë trishtimin. Emri i kësaj vajze i kujton Balës historinë e Marës me Nik Petën...

Mori bijë, bijë e Lalës,
 Moj e bukur, e trishtuar
 Pse më kujton motin e shkuar?
 Ja ku mjegulla e errët
 5 rrokulliset mal më mal
 sa lind dielli në malin e Gropës
 tundet, qesh i thelli shpat.
 Porsi ti, e bardhë, e kthjellët,
 Cipëza e qiellit shtrihet
 10 me një rreth-o të pasosur
 e rimët si ninëza jote.
 Nga zjarret e pranverës
 Seç ndriçojnë gjith’ kodrinat
 Edhe tymi ngjyrë hiri
 15 me retë vete e përzihet
 dhe i ngjan këngës së trishtuar
 që sjell era për së largu.
 Ja dhe vashëzat pa brez,
 Zënë të gjitha dorë për dore
 20 të thërrasin ty ndër valle.
 Pa kujdes këmba e djemve
 Hidhet rëndë ndër kangjele
 Siç e kanë zemrën tek ti.
 O ti, lulja e hollë e maleve,
 25 o ti, e para e vajzërisë,
 ec atje ku në hare
 derdhet ari i moshës së re
 edhe zemrën e gëzo
 në ëndrrën e ëmbël të mëngjesit!
 30 Lerja plakut, lerja Balës
 Lisat e errët, zhurmën e lumit,
 Që, rrëmbyer malit t’ egër,
 Theilon shtratin me përrenjtë,
 Si mendimi im i shkretë,
 35 që më bren e më përvëlton
 më të moçëmet kujtime...

Gabriel Dara “Kenga e sprasme e Bales” 1885

- Si I pergjigjet struktura e poemes subjektivit?
- Çfare perfaqeson e bija e Lales?
- Çfare figurash artistike ka perdorur autori per te pershkruar kete vajze?
- Çfar roli luajne kujtimet ne poeme?

1. (b)

. . .

“O biri im,
biri im Gjon, unë po vdes tanimë dhe ty po të le fëmijë të vogël e të njomë,
por me një mbretëri e pushtet të ffortë dhe të patundur sigurisht, po të
jesh i mirë, dhe të dobët e tëb pafuqishëm, po të jesh i keq. Prandaj përpiku
5 dhe kujdesu që të mos vesh gjë përpara mirësisë dhe virtytit sepse me anë
të këtyre edhe veten tënde do ta shpëtosh, edhe mbretërinë dhe pushtetin
jo vetëm që do ta kesh të qetë dhe poa dallgë, por edhe do ta rritësh çdo
ditë, do ta bësh më të madh e më të shkëlqyer. Por tani, or bir, ti je i
pafuqishëm për shkak të moshës dhe jo fort i zoti për të mbajtur frenat e
10 pushtetit; përveç kësaj, ti ke armiq nga të katër anët, ke egërsirat më të
këqia që përpiquen paprerë të të shqyejnë dhe të të gllabërojnë, ke Mehmetin,
atë tiranin e dëgjuar. Prandaj, o biri im, sapo t’ ia kesh mbyllur dhe
shtrënguar sytë babës dhe sapo të ma vesh trupin në varr, hidhu menjëherë
së bashku me tët ëmë në Dauni dhe shko sa më shpejt në qytetet dhe
15 kështjellat e tua dhe qëndro atje, gjersa të të dërsijnë mustaqet dhe të
bëhesh i zoti për të drejtuar dhe qeverisur shtetin tënd.

Po, kur të kthehesh, o biri im, e të rrish në mbretërinë tënde të
paqësuar e të qetë dhe të marrësh përsipër kujdesin dhe drejtimin e saj,
respekto para së gjithash drejtësinë e cila është më e shkëlqyer nga gjithë
20 virtytet, ruaj paanësinë duke mos bërë asnjë dallim ndërmjet fytyrës së të
varfërit, të të pasurit dhe të të fuqishmit, në çdo gjë përdor urtësinë dhe
maturinë.

Më në fund, o bir, ji trim në kohët e vështira dhe të zeza; përkundrazi
në kohët e lumtura dhe të bardha drejtoje dhe frenoje fatin e mbarë me
25 anë të virtytit. Mos e duro qetësinë qulle dhe plogështinë e çburrëruar,
sepse prej tyre vijnë gjithë të këqiat. Plogështia është burimi i të gjitha të
këqjavet. Ushtarët e tu mos i lerë të kalben duke ndenjuri në plogështi, por
ushtroji me punë, mund e pagjumësi të paprerë; megjithëkëtë mos i përdor
ata si shërbëtorë, por si shokë dhe si bashkëluftëtarë.

30 Këto janë, o drita ime, o biri im, porositë dhe mësimet që unë vetë
kam marrë e kam mësuar nga prindi im, mësonjës i merituar, dhe nga
këto mësimet kam mbetur gjithmonë i kënaqur; me këto unë e kam arsyer

. . .

Po atë natë që ushtria turke dhe barbare mori arratinë, Skënderbeu
vdiq. Kur e dëgjoi që po e qanin të vdekur Lek Dukagjini, princ epirot,
35 dolli me vrap në mes të pazarit dhe me fytyrë të pikëlluar e me zë të
mbytur tha, duke çkulur mjekrën e flokët: “Mblidhuni, mblidhuni me vrap
të gjithë, o princër e sundimtarë arbërorë. Sot u bë copë dyert e Epirit dhe
të Maqedonisë, sot u rrëzuan muret dhe fortesat tona; sot fluturoi tërë
forca dhe fuqia jonë; sot u përmbysën fronet e pushtetit tonë; sot u shua
40 krejt së bashku me këtë njeri çdo shpresë e jonë.”

Gjithashtu gjatë kohës që ai po vdiste, kali, të cilit i hipte kur kish
për t’u përleshur, u bë aq i egër, i tërbuar e i pafrenueshëm, saqë s’ do të
mbantë më asnjeri mbi shpinë dhe pas pak mbaroi.

Marin Barleti, *Historia e Skenderbeut*, 1510

- Flisni per rendesine e vlerat qe ka kjo poeme. Ç'rendesi ka mesazhi qe jep ajo?
 - Çfare nenkupton Skenderbeu me “virtytet” kur i drejtohet te birit te tij?
 - Çfare mund te thoni per stilin e autorit?
 - Shpjegoni si i nderton autori frazat, a perdor shume figura dhe sa lart qendron artistikisht.
-